

Drzewa – pomniki przyrody

Listopad 2020

Najważniejsze akty prawne i stosowane skróty

- uop – ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 55 z późn. zm.)
- Rozporządzenie w sprawie pomników - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody (Dz. U. z 2017, poz. 2300)
- Poś - ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.)

A wooden signpost stands on the left side of a paved path. The sign is red with white text and a small white emblem at the top. The path is lined with tall, bare trees that stretch into the distance. The ground is covered with patches of snow and dry leaves. In the background, a large body of water is visible under a clear blue sky.

POMNIK PRZYRODY
ALEJA DRZEW

Pomnik przyrody

- Jedna z form ochrony przyrody – przewidziana w art. 40 uop
- Za pomnik może być uznane drzewo ale też inne „twory przyrody żywej i nieożywionej”; może to być też skupisko np. drzew
- Kryteria uznawania drzew za pomniki – określone w rozporządzeniu w sprawie pomników
 - obwód pnia nie mniejszy niż określony w załączniku do rozporządzenia (różny dla różnych gatunków) lub
 - „wyróżnianie się wśród innych drzew tego samego rodzaju lub gatunku w skali kraju, województwa lub gminy ze względu na...” (zob. § 1 rozporządzenia)

Ustanawianie drzewa pomnikiem

- W drodze uchwały rady gminy (art. 44 uop)
- Uchwała określa:
 - nazwę pomnika i jego położenie,
 - podmiot sprawujący nadzór nad pomnikiem (w praktyce: wójt, burmistrz, prezydent miasta)
 - szczególne cele ochrony,
 - w razie potrzeby ustalenia dotyczące jego czynnej ochrony (np. monitorowanie stanu zdrowia, zabiegi pielęgnacyjne itp.)
 - zakazy dotyczące pomnika wybrane z listy zakazów wymienionych w art. 45 ust. 1 uop (np. zakazy: niszczenia i uszkodzania, uszkodzania i zanieczyszczania gleby, umieszczania reklam).

Uzgodnienie z RDOŚ

- Projekt uchwały o ustanowieniu pomnika przyrody wymaga uzgodnienia z RDOŚ (art. 44 ust. 3a uop)

Inicjatywa zmierzająca do utworzenia pomnika

- Można wnioskować do rady gminy o utworzenie pomnika – w trybie wniosków z działu VIII Kpa
- Ale: nie ma tu roszczenia do rady gminy o ustanowienie pomnika
- W przypadku niepodjęcia przez radę uchwały ustanawiającej pomnik - brak możliwości odwołania, skargi do sądu (to nie wnioski o wydanie decyzji i nie Kpa!)
 - zapewne warto zadbać wcześniej o poparcie w radzie

Zgoda właściciela terenu

- Zgoda właściciela terenu na uznanie za pomnik drzewa znajdującego się na jego gruncie nie jest wymagana
- Ale: ustanowienie pomnika na czyimś terenie może ograniczać sposób korzystania przez niego z nieruchomości
- Powstanie takiego ograniczenia jest podstawą do wystąpienia przez niezadowolonego właściciela do gminy o odszkodowanie – a w skrajnych przypadkach nawet o wykup nieruchomości lub jej części (art. 129-134 Poś)

Opieka gminy nad pomnikiem

- Jeśli uchwała ustanawiająca pomnik przyrody przewiduje jakieś obowiązki dotyczące czynnej ochrony pomnika (np. monitorowanie stanu zdrowia, zabiegi pielęgnacyjne itp.)
- to gmina powinna te obowiązki wykonywać (bo wójt/burmistrz/prezydent jest organem sprawującym nadzór nad pomnikiem)
- Może to być ew. zachęta dla właściciela terenu i drzewa
 - choć ewentualne egzekwowanie wykonania tych obowiązków – trudne dla właściciela

Zniesienie ochrony dla pomnika

- Rada gminy może wydać uchwałę o zniesieniu ochrony pomnika przyrody „w razie utraty wartości przyrodniczych lub w razie konieczności realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych lub dla zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego” (art. 44 ust. 3 i 4 uop)
- Projekt takiej uchwały wymaga uzgodnienia z RDOŚ (art. 44 ust. 3a uop)